



СТАНДАРТ МІНІСТЕРСТВА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ УКРАЇНИ

Безпека у надзвичайних ситуаціях

**РЕЖИМИ ДІЯЛЬНОСТІ РЯТУВАЛЬНИКІВ,
ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬ ЗАСОБИ
ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПІД ЧАС
ЛІКВІДУВАННЯ НАСЛІДКІВ АВАРІЙ НА
ХІМІЧНО ТА РАДІАЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНИХ
ОБ'ЄКТАХ**

Загальні вимоги

СОУ МНС 75.2-00013528-006:2011

Видання офіційне

Київ
МНС УКРАЇНИ
2011

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО: Український науково-дослідний інститут цивільного захисту МНС України (УкрНДІ ЦЗ МНС України)

РОЗРОБНИКИ: **Г. Долбіков; С. Замислов; В. Захаренко; Н. Корепанова** (науковий керівник); **С. Шишко; А. Ющенко**

2 ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ Міністерства надзвичайних ситуацій України від 16 грудня 2011р. № 1329

3 НА ЗАМІНУ Методичних рекомендацій щодо режимів робіт у засобах індивідуального захисту особового складу підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України у зонах хімічного та радіоактивного забруднення, затверджених наказом МНС України від 07.08.2009 № 551

4 ЗАРЕЄСТРОВАНО: Науково-дослідний інститут стандартизації ДП "УкрНДНЦ" від 06 березня 2012 р. №32595752/2226

Право власності на цей документ належить МНС України.
Відтворювати, тиражувати і розповсюджувати його повністю чи частково на будь-яких носіях інформації без офіційного дозволу заборонено.
Стосовно врегулювання прав власності треба звертатися до МНС України

МНС України, 2011

ЗМІСТ

1	Сфера застосування	С. 1
2	Нормативні посилання.....	2
3	Терміни та визначення понять.....	2
4	Загальні вимоги.....	5
5	Вимоги до вибору та застосування засобів індивідуального захисту.....	10
6	Вимоги до спеціальних медичних заходів щодо захисту рятувальників..	12
7	Підготування рятувальників що залучаються до виконання робіт у засобах індивідуального захисту.....	12
	Додаток А Орієнтовний перелік робіт рятувальників у засобах індивідуального захисту у зонах хімічного та радіоактивного забруднення за ступенями фізичного навантаження.....	13
	Додаток Б Марки, кольоровий розпізнавальний код та призначення фільтрів.....	14
	Додаток В Бібліографія.....	15

СТАНДАРТ МІНІСТЕРСТВА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ УКРАЇНИ

Безпека у надзвичайних ситуаціях

**РЕЖИМИ ДІЯЛЬНОСТІ РЯТУВАЛЬНИКІВ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬ ЗАСОБИ
ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПІД ЧАС ЛІКВІДУВАННЯ НАСЛІДКІВ
АВАРІЙ НА ХІМІЧНО ТА РАДІАЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНИХ ОБ'ЄКТАХ**

Загальні вимоги

Безопасность в чрезвычайных ситуациях

РЕЖИМЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СПАСАТЕЛЕЙ, ИСПОЛЬЗУЮЩИХ СРЕДСТВА
ИНДИВИДУАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ ВО ВРЕМЯ ЛИКВИДАЦИИ ПОСЛЕДСТВИЙ
АВАРИЙ НА ХИМИЧЕСКИ И РАДИАЦИОННО ОПАСНЫХ ОБЪЕКТАХ

Общие требования

Safety in emergencies

ACTIVITY MODES FOR RESCUERS WHO USE PERSONAL PROTECTIVE
EQUIPMENT DURING ELIMINATION OF ACCIDENTS CONSEQUENCES
ON CHEMICAL- AND RADIATION -HAZARDOUS OBJECTS

General requirements

Чинний від **2011-12-30**

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

1.1 Цей стандарт установлює загальні вимоги до режимів діяльності рятувальників, що використовують засоби індивідуального захисту під час ліквідування наслідків аварій на хімічно та радіаційно небезпечних об'єктах.

1.2 Стандарт також встановлює вимоги до:

- вибору та порядку використання рятувальниками засобів індивідуального захисту;
- проведення спеціальних медичних заходів, спрямованих на захист рятувальників.

1.3 Цей стандарт застосовують Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту, спеціальні, спеціалізовані аварійно-рятувальні служби і формування

Видання офіційне

спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту та аварійно-рятувальні служби і формування органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, які здійснюють заходи з ліквідування аварій та їх наслідків на хімічно та радіаційно небезпечних об'єктах.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті є посилання на такі стандарти:

ДСТУ 2272:2006 Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять

ДСТУ 4933:2008 Безпека у надзвичайних ситуаціях. Техногенні надзвичайні ситуації. Терміни та визначення основних понять

ДСТУ EN 132:2004 Засоби індивідуального захисту органів дихання. Терміни та піктограми (EN 132:1998, IDT)

ДСТУ EN 143:2002 Засоби індивідуального захисту органів дихання. Проти аерозольні фільтри. Вимоги, випробування, маркування (EN 143:2000, IDT)

ДСТУ EN 14387:2006 Засоби індивідуального захисту органів дихання. Фільтри протигазові і фільтри скомбіновані. Вимоги, випробування, маркування (EN 14387:2004, IDT)

СОУ МНС 75.2-00013528-002:2010 Безпека у надзвичайних ситуаціях. Фільтрувальні засоби індивідуального захисту органів дихання населення у надзвичайних ситуаціях. Класифікація й загальні технічні вимоги

СОУ МНС 75.2-00013528-005:2011 Безпека у надзвичайних ситуаціях. Комплекти засобів індивідуального захисту рятувальників. Класифікація й загальні вимоги

3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

У цьому стандарті використано терміни:

- небезпечний чинник пожежі, продукти згоряння $\bar{\kappa}$ згідно з ДСТУ 2272;
- пара, час захисної дії, фільтр згідно з ДСТУ EN 132.

Нижче подано терміни, додатково використані у цьому стандарті, та визначення позначених ними понять:

3.1 режим діяльності рятувальників

Встановлений з урахуванням фізичного навантаження порядок роботи і відпочинку рятувальників, що забезпечує ефективну, стабільну працездатність та збереження їх життя і здоров'я при використанні засобів індивідуального захисту під час ліквідування наслідків аварій на хімічно та радіаційно небезпечних об'єктах

3.2 засіб індивідуального захисту; ЗІЗ

Спорядження, що призначається для носіння користувачем та його захисту від негативного впливу однією або кількох видів небезпеки зокрема пилу, аерозолів, пари, газів, рідкої фази радіоактивних речовин, небезпечних хімічних, біологічних та бойових отруйних речовин, а також від небезпечного чинника пожежі, продуктів згоряння, теплового та іонізувального випромінювання

3.3 засіб індивідуального захисту органів дихання; ЗІЗОД

Пристрій, що призначений для захисту органів дихання користувача від негативного впливу однією або кількох видів небезпеки зокрема пилу, аерозолів, пари, газів, рідкої фази радіоактивних речовин, небезпечних хімічних, біологічних та бойових отруйних речовин та продуктів згоряння

3.4 фільтрувальний засіб індивідуального захисту органів дихання

Пристрій, який очищує повітря, що вдихається користувачем з навколишнього середовища, від пилу, аерозолів, пари, газів, рідкої фази радіоактивних речовин, небезпечних хімічних та біологічних речовин за допомогою фільтрів

3.5 ізолювальний засіб індивідуального захисту органів дихання

Пристрій, що ізолює органи дихання користувача від навколишнього середовища і забезпечує його дихальною сумішшю, яка надходить із спеціального резервуара

3.6 засіб індивідуального захисту шкіри

Спеціальне спорядження, одяг, взуття, рукавиці, що забезпечують захист шкіри людини від негативного впливу пилу, аерозолів, пари, газів, рідкої фази радіоактивних речовин, небезпечних хімічних, біологічних та бойових отруйних речовин, а також від небезпечного чинника пожежі, продуктів згоряння, теплового та іонізувального випромінювання

3.7 ізолювальний засіб індивідуального захисту шкіри

Спеціальне спорядження, одяг, взуття та рукавиці, що ізолюють шкіру тіла людини від впливу небезпечних речовин

3.8 фільтрувальний засіб індивідуального захисту шкіри

Одяг, взуття та рукавиці виготовлені із спеціальних матеріалів, що забезпечують нейтралізацію і сорбцію небезпечних хімічних речовин і перешкоджають їх проникненню до шкіри людини

3.9 комплект засобів індивідуального захисту

Сукупність засобів індивідуального захисту, що захищають шкіру, органи дихання та очі людини від негативного впливу пилу, аерозолів, пари, газів, рідкої фази радіоактивних речовин, небезпечних хімічних, біологічних та бойових отруйних речовин, а також від небезпечного чинника пожежі, продуктів згоряння, теплового та іонізувального випромінювання

3.10 радіаційна аварія

Аварія на об'єкті з радіаційною чи радіаційно-ядерною технологією, унаслідок якої втрачено контроль над джерелом іонізувального випромінювання і яка призводить або може призвести до реального чи потенційного опромінювання людей (ДСТУ 4933)

3.11 небезпечна хімічна речовина; НХР

Хімічна речовина, безпосередня чи опосередкована дія якої на людину може спричинити загибель, отруєння людей, завдає шкоди навколишньому середовищу (див. також ДСТУ 4933)

3.12 аерозоль

Суспензія твердих, рідких або твердих і рідких частинок з незначною швидкістю осідання (як правило, меншою ніж 0,25 м/с) у газоподібному середовищі (ДСТУ EN 132)

3.13 зона хімічного забруднення

Територія, акваторія та повітряний простір, у межі якої потрапили небезпечні хімічні речовини у концентраціях чи кількостях, що протягом певного часу створюють небезпеку для життя та здоров'я людей і завдають шкоди навколишньому

природному середовищу (див. також ДСТУ 4933)

3.14 зона радіоактивного забруднення

Територія чи акваторія, у межах якої рівні радіоактивного забруднення перевищують установлені норми радіаційної безпеки.

Примітка. Залежно від ступеня радіоактивного забруднення розрізняють зони помірнього, сильного, небезпечного та надзвичайно небезпечного забруднення (ДСТУ 4933)

3.15 опромінення

Вплив на людину іонізуючого випромінювання від джерел, що знаходяться поза організмом людини (зовнішнє опромінення), або від джерел, що знаходяться всередині організму людини (внутрішнє опромінення)

4 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ

4.1 Режими діяльності рятувальників, що використовують ЗІЗ під час ліквідування наслідків аварій на хімічно та радіаційно небезпечних об'єктах визначають і встановлюють залежно від:

- характеру і складності робіт;
- марки (типу, класу) ЗІЗ;
- часу захисної дії ЗІЗ і тривалості робіт;
- віку рятувальників;
- загальних закономірностей змін працездатності і функціонального стану рятувальників у часі (у стадії адаптації до роботи, стійкої працездатності, зниження працездатності) під час різних фізичних, нервово-емоційних навантажень і метеорологічних умов у зоні аварії;
- наявності та концентрації у повітрі небезпечних хімічних речовин, радіоактивного пилу та аерозолів;
- рівня іонізуючого випромінювання;
- рівня фізичних навантажень на рятувальників під час виконання робіт;
- метеорологічних умов;
- прогнозу доз опромінення рятувальників та виконання інших заходів, пов'язаних з можливим опромінюванням.

4.2 Режим діяльності рятувальників включає:

- загальну тривалість робіт у ЗІЗ з урахуванням фізичного навантаження;
- перерви у роботі (мікропаузи, перерви у процесі робіт для відпочинку);
- відпочинок між змінами.

4.3 Під час планування цілодобових безперервних аварійно-рятувальних робіт оптимальний час початку і закінчення робочих циклів або змін визначають з урахуванням добового ритму фізіологічних функцій організму, що зумовлює максимальну працездатність людини з 9 год. до 12 год. і з 15 год. до 17 год., мінімальну – з 3 год. до 6 год.

4.4 Мікропаузи у роботі призначені для короткочасного відпочинку (тривалістю 2-3 хв.) після завершення одного або декількох робочих циклів.

4.5 Тривалість робочої зміни, включаючи перерви на відпочинок, встановлюють у кожному конкретному випадку відповідно до показників, що характеризують працездатність протягом визначеного часу і вона не повинна бути більше ніж 8 год.

4.6 Кількість робочих змін рятувальників протягом доби залежно від температури повітря може бути:

- до трьох робочих змін за температури від мінус 25 С до 25 С;
- до двох робочих змін за температури вище ніж 25 С.

4.7 У нічний час тривалість роботи особового складу треба зменшувати на 25 %, відповідно збільшуючи час відпочинку.

4.8 Гранично допустиму тривалість роботи рятувальників у ЗІЗ встановлюють залежно від термічних і фізичних навантажень, технічних характеристик та стану ЗІЗ, рівня іонізувального випромінювання, а також метеорологічних умов у зоні аварії відповідно до таблиць 1, 2, 3, 4.

4.9 Фізичне навантаження розподіляють за ступенями на легке, середнє і значне згідно з таблицями 1, 2, 3, 4.

Таблиця 1 – Гранично допустимий час перебування рятувальників у ЗІЗ, що регламентується, для виключення можливого загального перегрівання організму, год.

ЗІЗ	Температура повітря, °С, не більше ніж												
	10			20			30			40			
	Ступінь фізичного навантаження												
	легке	серед-не	значне	легке	серед-не	значне	легке	середне	значне	легке	середне	значне	
Фільтрувальний протигаз разом з літнім фільтрувальним ЗІЗ шкіри, захисними панчохами і рукавичками	Не регламентується за тепловим станом організму						1,5-2,0	1,0	Не регламентується			1,0	0,5
Фільтрувальний протигаз разом з ізолювальним ЗІЗ шкіри	6,0-8,0	4,0-5,0	3,0-5,0	2,0	0,6	0,4	1,0	0,5	0,4	0,7	0,4	0,3	
Респіратор	Не регламентується за тепловим станом організму												
Респіратор разом з літнім фільтрувальним ЗІЗ шкіри	Не регламентується за тепловим станом організму						3	1	Не регламентується за тепловим станом організму			1,5	0,8
Примітка 1. Дані таблиці приведено для безхмарної погоди, в тіні; у разі похмурої погоди термін роботи збільшується на 20-30 %.													
Примітка 2. Час відновлення теплового стану до початкового рівня складає не менше ніж одну годину, кожен подальший цикл роботи скорочується на одну третину													

Таблиця 2 – Гранично допустимий час перебування рятувальників у ЗІЗ під безпосереднім впливом сонячних променів за відсутності вітру і опадів, год.

ЗІЗ	Температура повітря, °С								
	від 20 до 24			від 25 до 29			30 і вище		
	Фізичне навантаження								
	легке	середне	значне	легке	середне	значне	легке	середне	значне
Фільтрувальний протигаз разом з ізолювальним ЗІЗ шкіри	1,5-2,0	0,7-1,0	0,3-0,5	1,0-1,5	0,3-0,5	0,3-0,4	0,7-1,0	0,3-0,6	0,2-0,3

Таблиця 3 – Гранично допустимий час перебування рятувальників у ЗІЗ за швидкості вітру 2 м/с, що регламентується тепловим станом організму для виключення можливого загального переохолодження, год.

ЗІЗ	Температура повітря, °С, від												
	– 40			– 30			– 20			– 10			
	Ступінь фізичного навантаження												
	легке	середнє	значне	легке	середнє	значне	легке	середнє	значне	легке	середнє	значне	
Фільтрувальний протигаз разом з зимовим фільтрувальним ЗІЗ шкіри, захисними панчогами і рукавичками	0,5	0,7	1,5	0,6	1,2	3,0	0,8	Не регламентується			2,8	Не регламентується	
Фільтрувальний протигаз разом з зимовим фільтрувальним ЗІЗ шкіри	0,6	1,5	4,0	0,8	4,0	Не регламентується		1,2	Не регламентується				
Фільтрувальний протигаз разом з ізолювальним ЗІЗ шкіри	1,0	7,0	Не регламентується		1,7	Не регламентується		2,8	Не регламентується				

Таблиця 4 – Гранично допустимий час перебування рятувальників в ізолювальних ЗІЗОД, год.

ЗІЗ	Ступінь фізичного навантаження		
	легке	середнє	значне
Ізолювальний ЗІЗОД	3,00	1,25	0,65
Ізолювальний ЗІЗОД разом з ізолювальним ЗІЗ шкіри	3,00	1,00	0,50

4.12 Ступінь фізичного навантаження визначається начальником (керівником) формування чи підрозділу, що відповідає за організацію та проведення робіт.

4.13 Орієнтовний перелік робіт за ступенями фізичного навантаження наведено у додатку А.

4.14 Кількість перерв під час зміни та їх періодичність визначається кількістю випадків погіршення працездатності.

4.15 Тривалість перерв складає від 10 хв. до 15 хв.

Примітка. Відпочинок під час перерв повинен бути пасивним.

4.16 Режим роботи рятувальників включає загальний час виконання роботи у ЗІЗ, тривалість робочих циклів і перерв на відпочинок залежно від конкретних видів діяльності та метеорологічних умов у зоні аварії і наведено в таблиці 5.

Таблиця 5 – Режим роботи рятувальників у фільтрувальному ЗІЗ, залежно від температури повітря

Ступінь фізичного навантаження	Температура повітря, °С									
	від – 30 до – 10		від – 10 до 10		від 10 до 23		від 24 до 29		30 і вище	
	Загальна тривалість роботи, год,	Робота/відпочинок, хв	Загальна тривалість роботи, год	Робота/відпочинок, хв	Загальна тривалість роботи, год	Робота/відпочинок, хв	Загальна тривалість роботи, год	Робота/відпочинок, хв	Загальна тривалість роботи, год	Робота/відпочинок, хв
Легке	до 4	50/10	до 6	50/10	до 8	50/10	до 6	30/15	до 4	30/20
Середнє	до 3,5	40/10	до 6	40/10	до 8	40/10	до 4	30/15	до 2	13/15
Значне	до 3	40/10	до 4	30/10	до 4	30/10	до 3	20/15	до 1	8/15

4.17 Відпочинок рятувальників під час перерв за низьких температур навколишнього повітря необхідно проводити у теплому приміщенні, а за температури повітря вище ніж 25° С – у прохолодному приміщенні або тіні.

4.18 Для осіб віком 50 років і більше, що залучаються (за необхідності) до проведення аварійно-рятувальних робіт, максимально допустима тривалість робіт у ЗІЗ (за умови середнього або значного фізичного навантаження) зменшують на 30 %.

4.19 Коригування максимально допустимої тривалості роботи у ЗІЗ залежно від віку за плюсових температур повітря здійснюють згідно з поправочними коефіцієнтами таблиці 6.

Таблиця 6 – Поправочні коефіцієнти гранично допустимого часу роботи у ЗІЗ для осіб різного віку

Стан теплообміну організму із зовнішнім середовищем	Ступінь фізичного навантаження	Фізична працездатність осіб різного віку (поправочний коефіцієнт), років			
		18-25	26-35	36-45	46-50
Оптимальний (температура повітря до 26 °С)	Легке	1,0	1,0	1,0	-
	Середнє	1,0	1,0	1,0	-
	Значне	1,0	0,7	0,5	-
Допустимий (температура повітря від 26 °С до 35 °С)	Легке	1,0	1,0	1,0	1,0
	Середнє	1,0	1,0	0,9	0,8
	Значне	1,0	0,9	0,8	0,7

Примітка. Поправочний коефіцієнт помножують на гранично допустимий час роботи у ЗІЗ

4.20 Після робочих змін необхідно надавати рятувальникам відпочинок, що включає час для повноцінного сну (тривалістю не менше ніж 7 год.), особистих потреб та активного відпочинку.

4.21 Загальну тривалість відпочинку між змінами встановлюють з урахуванням повного відновлення працездатності рятувальників.

5 ВИМОГИ ДО ВИБОРУ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

5.1 Забезпечення рятувальників ЗІЗ здійснюється відповідно до [1], [2], [3].

5.2 Категорію ЗІЗ вибирають відповідно до [4], розділу 4 СОУ МНС 75.2-00013528-005 та на підставі:

- висновків з оцінки обстановки;
- залежно від виду забруднення,
- характеру та часу виконання аварійно-рятувальних робіт.

5.3 Якщо склад і концентрація небезпечних хімічних речовин у повітрі невідомі, а також коли паро- чи газоподібна небезпечна речовина не має яскраво виявлених ідентифікаційних властивостей застосовують ізолювальні ЗІЗ.

Примітка. Ізолювальні ЗІЗ застосовують також для захисту від рідких радіоактивних речовин.

5.4 Марку (тип, клас) фільтру ЗІЗОД та марку (тип) ЗІЗ шкіри вибирають залежно від призначення – згідно з захисними властивостями до виду небезпечних речовин.

В таблиці Б.1 додатку Б наведено типи, класи, кольоровий розпізнавальний код та призначення протиаерозольних, протигазових та скомбінованих фільтрів, які виробляють згідно з ДСТУ EN 143 та ДСТУ EN 14387.

5.5 Фільтрувальні ЗІЗОД застосовують якщо вміст кисню у повітрі більше ніж 17% і відомий склад та концентрація небезпечних речовин.

5.6 Ізолювальні ЗІЗОД застосовують:

- у разі високих концентрацій небезпечних хімічних речовин;
- у разі виявлення або ймовірності наявності неідентифікованих хімічних речовин;
- якщо вміст кисню у повітрі менше ніж 17%;
- під час виконання робіт у важкодоступних місцях обмеженого об'єму (цистернах, колодязях, підвалах, трубопроводах тощо).

5.7 Для проведення аварійно-рятувальних робіт у зоні хімічного і радіоактивного забруднення застосовують ЗІЗ, які пройшли процедуру оцінки

відповідності згідно з [5] і мають відповідні сертифікати та висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи відповідно до [6].

5.8 Заборонено експлуатування ЗІЗ, що забрудненні, несправні або з закінченим терміном періодичних випробувань.

5.9 Усі види ЗІЗ (крім чергових) видають рятувальникам для індивідуального користування відповідно до антропометричних даних.

5.10 ЗІЗ застосовують відповідно до рекомендацій виробника після проходження технічної перевірки щодо придатності до використання.

5.11 Випробування ЗІЗ на придатність до використання здійснюють у встановленому порядку до початку виконання робіт.

5.12 Несправні (пошкоджені) ЗІЗ повинні бути вилучені з експлуатації та передані на ремонт або утилізацію згідно з [7], [8] та [9].

5.13 У разі виявлення під час робіт несправності (пошкодження) ЗІЗ, особа, що виявила несправність (пошкодження), повинна негайно покинути зону забруднення для заміни ЗІЗ і доповісти керівнику робіт або старшому групи.

5.14 Використання ЗІЗ під час ліквідування радіаційних аварій та їх наслідків, виконання інших заходів, пов'язаних з ймовірністю опромінення, повинні здійснюватись згідно з [10], [11], [12] та [13].

5.15 Під час виконання робіт в ізолювальних ЗІЗ шкіри за сухої та жаркої погоди доцільно застосовувати охолоджуючі накидки (екрани) з бавовняної тканини, які одягаються поверх ізолювального ЗІЗ шкіри та періодично зволожують (обливають) прохолодною водою, що дозволяє збільшити час перебування рятувальників в ізолювальному ЗІЗ шкіри у 2 рази. Періодичність зволоження накидок (екранів) залежно від температури повітря наведено у таблиці 7.

Таблиця 7

Температура повітря, °С	Періодичність зволоження накидок (екранів), разів на год. роботи
від 15 до 20	1/4
від 21 до 25	1/3
від 25 до 30	1/2
від 30	1/1
Примітка. Зволоження (обливання) накидок (екранів) здійснюється протягом трьох хв.	

6 ВИМОГИ ДО СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАХИСТУ РЯТУВАЛЬНИКІВ

6.1 Організація та проведення спеціальних медичних заходів стосовно захисту рятувальників під час виконання робіт у ЗІЗ покладається на медичні структури та окремі медичні посади Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України, інших аварійно-рятувальних служб та формувань які діють відповідно до [14].

6.2 До робіт у ЗІЗ допускаються рятувальники, що пройшли медичний огляд відповідно до [15] та не мають медичних протипоказань.

6.3 Під час проведення робіт у зонах хімічного та радіаційного забруднення організовують медичний контроль та спостереження за станом здоров'я рятувальників. У перервах для відпочинку і після змін проводяться опитування щодо самопочуття, візуальний контроль за зовнішнім виглядом.

6.4 Дані щодо стану здоров'я рятувальників під час виконання робіт у ЗІЗ фіксують в журналі спостереження за станом здоров'я і підтверджують особистими підписами осіб, які здійснювали спостереження.

6.5 У разі підозри щодо погіршення стану здоров'я, рятувальника (рятувальників) відстороняють від робіт у ЗІЗ та направляють для обстеження в лікувально-профілактичні заклади.

6.6 У разі необхідності, проводять медико-психологічну реабілітацію рятувальників, що брали участь в аварійно-рятувальних роботах у зоні хімічного або радіоактивного забруднення.

7 ПІДГОТУВАННЯ РЯТУВАЛЬНИКІВ ЩО ЗАЛУЧАЮТЬСЯ ДО ВИКОНАННЯ РОБІТ У ЗАСОБАХ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

7.1 Для проведення робіт у ЗІЗ залучають рятувальників, що пройшли відповідну спеціальну підготовку та атестовані встановленим порядком.

7.2 Організація та проведення спеціальної підготовки і атестації рятувальників здійснюється відповідно до діючих керівних документів МНС України.

ДОДАТОК А

(обов'язковий)

**ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК РОБІТ РЯТУВАЛЬНИКІВ В ЗАСОБАХ
ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ У ЗОНАХ ХІМІЧНОГО ТА
РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ЗА СТУПЕНЯМИ ФІЗИЧНОГО
НАВАНТАЖЕННЯ**

Легке	Середнє	Значне
Виконання заходів з радіаційного та хімічного контролю	Вантажно-розвантажувальні роботи за допомогою машин і механізмів	Монтаж та демонтаж крупних вузлів технологічного обладнання під час проведення робіт у ЗІЗ
Проведення радіаційної і хімічної розвідки з використанням транспортних засобів	Проведення радіаційної і хімічної розвідки у пішому порядку	Гасіння пожеж, проведення аварійно-рятувальних та відновлювальних робіт
Спостереження за радіаційною і хімічною обстановкою за допомогою приладів	Приготування розчинів для проведення знезараження (спеціальної обробки)	Установка аварійних накладок (бандажів), хомутів, заглушок у місцях прориву ємностей і трубопроводів
Технічний огляд обладнання	Проведення робіт зі знезараження (дегазація, дезактивація, демеркурація тощо)	Розбирання завалів
		Перекачування рідин за допомогою ручних насосів
		Піднімання по сходах

ДОДАТОК Б

(обов'язковий)

**МАРКИ, КОЛЬОРОВИЙ РОЗПІЗНАВАЛЬНИЙ КОД
ТА ПРИЗНАЧЕННЯ ФІЛЬТРІВ**

Таблиця Б.1 Типи, класи, кольоровий розпізнавальний код і призначення проти аерозольних, протигазових та скомбінованих фільтрів, які виробляють згідно з ДСТУ EN 143 та ДСТУ EN 14387

Тип	Клас	Кольоровий розпізнавальний код	Шкідливі речовини, від яких забезпечується захист
P	1, 2, 3	Білий	Аерозолі, бактерії та віруси
A	1, 2, 3	Коричневий	Органічні пари та гази з температурою кипіння менше ніж 65 °С
B	1, 2, 3	Сірий	Неорганічні гази (хлор, фтор, бром, сірководень, сірковуглець, хлорціан, галогени), крім СО
E	1, 2, 3	Жовтий	Кислі гази та пари азотної кислоти
K	1, 2, 3	Зелений	Аміак та аміни
NO-P3	–	Синьо-білий	Оксиди азоту та аерозолі
Hg-P3	–	Червоно-білий	Ртуть та аерозолі
AX	–	Коричневий	Органічні пари з температурою кипіння менше ніж 65 °С
SX	–	Фіолетовий	Від спеціальних речовин
ABEK-P	–	Багатобарвний: коричневий, сірий, жовтий, зелений, білий	Пари розчинників, хлор, двоокис сірки, аміак та аерозолі
A-P	–	Двоколірний: коричневий, білий	Органічні пари та гази з температурою кипіння менше ніж 65 °С та аерозолі
B-P	–	Двоколірний: сірий, білий	Неорганічні гази (хлор, фтор, бром, сірководень, сірковуглець, хлорціан, галогени), крім СО, та аерозолі, органічні пари та гази з температурою кипіння менше ніж 65 °С, кислі гази та пари азотної кислоти
E-P	–	Двоколірний: жовтий, білий	Кислі гази та пари азотної кислоти та аерозолі
K-P	–	Двоколірний: зелений, білий	Аміак, аміни та аерозолі
AX-P	–	Двоколірний: коричневий, білий	Пари органічних розчинників з температурою кипіння нижче 65 °С та аерозолі
Reaktor Hg-P3	–	Триколірний: жовтогарячий, червоний, білий	Йод радіоактивний, метилйодид радіоактивний і радіоактивні частки, а також органічні сполуки ртуті, пари ртуті та аерозолі

ДОДАТОК В

(довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

1 Методичні рекомендації з охорони праці при виконанні робіт під час ліквідації надзвичайних ситуацій, пов'язаних з транспортуванням шкідливих, вибухонебезпечних, легкозаймистих речовин, затверджені наказом МНС України від 27.01.2009 № 56.

2 Правила вибору та застосування засобів захисту органів дихання, затверджені наказом Держгірпромнагляду України від 28.12.2007 № 331, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 04.04.2008 за № 285/14976.

3 Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту, затверджене наказом Держгірпромнагляду від 24.03.2008 № 53, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21.05.2008 за № 446/15137.

4 Рекомендації щодо захисту особового складу підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України під час гасіння пожеж та ліквідації наслідків аварій за наявності небезпечних хімічних речовин (аміак, хлор, азотна, сірчана, соляна та фосфорна кислоти), затверджені наказом МНС України від 13.10.2008 № 733.

5 Закон України "Про підтвердження відповідності" від 17.05.2001 № 2406-III.

6 Порядок проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 09.10.2000 № 247, зареєстрований у Мін'юсті України 10.01.2001 за № 4/5195.

7 СН 3209–85 Санитарные нормы. Предельное количество накопления токсических промышленных отходов на территории предприятия (Санітарні норми. Гранична кількість накопичення токсичних виробничих відходів на території підприємства)

8 СанПиН 3183–84 Санитарные правила и нормы. Порядок накопления, транспортирования, обезвреживания и захоронения токсичных промышленных отходов (Санітарні правила і норми. Порядок накопичення, транспортування,

знешкоджування і поховання токсичних виробничих відходів)

9 ДСанПіП 2.2.7.029–99 Гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та визначення їх класу небезпеки для здоров'я населення.

10 Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2005 № 54, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20.05.2005 за № 552/10832.

11 Державні гігієнічні нормативи. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97), затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01.12.1997 № 62.

12 Державні гігієнічні нормативи. Норми радіаційної безпеки України, доповнення: Радіаційний захист від джерел потенційного опромінення (НРБУ-97/Д-2000), затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 12.07.2000 № 116.

13 Інструкція про організацію індивідуального дозиметричного контролю в органах управління та підрозділах МНС, затверджена наказом МНС України від 21.02.2007 № 85.

14 Положення про Медичну службу МНС України, затверджене наказом МНС від 17.06.2008 № 464, зареєстрованого в Мінюсті 29.08.2008 за № 787/15478

15 Порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затверджений наказом МОЗ від 21.05.2007 № 246, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23.07.2007 за № 46/14113.

16 Закон України "Про аварійно-рятувальні служби" від 14.12.1999 № 1281-XIV.

17 Закон України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" від 08.02.1995 № 39/95-ВР.

18 Закон України "Про охорону праці" від 14.10.1992 № 2694-XII.

19 Технічний регламент засобів індивідуального захисту, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.08.2007 № 761.

20 ДСТУ 7239:2011 Система стандартів безпеки праці. Засоби індивідуального захисту. Загальні вимоги та класифікація

Код УКНД 13.200

Ключові слова: аварійно-рятувальна служба, засіб індивідуального захисту, ліквідування наслідків аварії, надзвичайна ситуація, небезпечна речовина, режим діяльності рятувальників, тривалість робіт, фільтр

Перший заступник
начальника УкрНДЦЗ МНС України

О. Євдін

Науковий керівник,
заступник начальника відділу
нормативно-правового забезпечення
науково дослідного центру нормативно-
правового регулювання УкрНДЦЗ
МНС України

Н. Корепанова

Відповідальний виконавець,
науковий співробітник відділу
нормативно-правового забезпечення
науково дослідного центру нормативно-
правового регулювання УкрНДЦЗ
МНС України

С. Замислов

Виконавці:
Начальник відділу радіаційного і
хімічного захисту та евакуаційних
заходів Департаменту цивільного
захисту МНС України

Г. Долбіков

Головний спеціаліст відділу
радіаційного і хімічного захисту та
евакуаційних заходів Департаменту
цивільного захисту МНС України

В. Захаренко

Головний спеціаліст відділу
радіаційного і хімічного захисту та
евакуаційних заходів Департаменту
цивільного захисту МНС України

С. Шишко